

“Dieu a besoin des hommes”

Als de verantwoordelijken voor onze kerkgemeenschap er niet in slagen adequate oplossingen te vinden voor reële problemen, mag je je verwachten aan een wildgroei van clandestien leiderschap, meent priester Guido Debonnet. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan.

Met veel belangstelling las ik het bericht *Gehuwd priesterschap op agenda synode?* (Tertio nr. 926 van 8/11), temeer omdat we onlangs met collega's de zorg opnamen voor een fijne en bewogen priester van middelbare leeftijd. Al maanden is hij door een burn-out nagenoeg niet meer actief. Moeizaam komt hij er bovenop. Ook een diaken is na een paar jaar van overbelasting om gezondheidsredenen tijdelijk uitgeschakeld. Hoe zou het ons niet ter harte gaan te moeten vaststellen dat goed menende kerkmensen eronder doorgaan?

Regelmatig eucharistie vieren

Het pleidooi op de synode over het Amazonegebied de priesterwijding van gehuwde mannen en de toelating van vrouwen tot het permanent diaconaat te agenderen, berust op meerdere vaststellingen. Vooreerst het vreselijke priestertekort dat tot een desastreuze pastorale situatie leidt. Daardoor kan 90 procent van de inheemse katholieken niet op regelmatige basis eucharistie vieren en maken ze vaak de overstap naar succesvolle protestantse gemeenschappen. Het wijden van gehuwde priesters zou een oplossing kunnen vormen om de pastorale zorg in afgelegen gebieden te helpen garanderen. Meteen zou er klaarheid komen in de situatie van priesters met een illegitieme relatie en met kinderen.

Schaalvergroting

De redenen waarom zoveel katholieken bij ons er al tientallen jaren naar verlangen dat onze bisschoppen zouden pleiten voor gehuwde priesters en vrouwen als diaken, zijn gedeeltelijk dezelfde. De structuurhervormingen om almaar grotere nieuwe parochies te maken zijn vaak ingegeven door het priestertekort. Dat laatste heeft veel te maken met het feit dat alleen celibataire mannen in aanmerking komen voor het priesterschap. De onvermijdelijke gevolgen van de nieuwe parochies zijn schaalvergroting, minder betrokkenheid, anonimiteit, ontevredenheid onder gelovigen, priesters en diakens die geplet worden tussen alle mogelijke kritiek en frustraties van gelovigen, overbelasting, overvraging naar talenten, burn-out, drankproblemen, uitredingen.

Gelijkwaardig

Na de nieuwjaarsbijeenkomst van het decanaat Roeselare in januari 2003 – straks vijftien jaar geleden! – stuurde de toenmalige deken in naam van de dragende krachten van de parochies (leken, teams, kloosteroversten, diakens en priesters) een tekst naar de nuntius, nagenoeg door iedereen onderschreven. Daarin kwamen twee zaken ter sprake. Vooreerst de nood aan priesters en een pleidooi het priesterschap open te stellen voor zowel vrouwen als mannen, al dan niet gehuwd. “Wij moeten vaststellen dat in onze westerse wereld en in onze cultuur het een evidentie is geworden dat mannen en vrouwen gelijkwaardig zijn en dat zij dezelfde verantwoordelijkheden kunnen opnemen”, luidde het. “In de burgerlijke maatschappij krijgt die overtuiging steeds concreter gestalte. Omdat wij er zeker van zijn dat de kerk die gelijkwaardigheid ook volledig onderschrijft, kunnen wij niet begrijpen en niet aanvaarden dat er over de wijding van de vrouw niet meer kan worden gesproken.”

Eindverantwoordelijkheid

Daarnaast pleit de brief voor samen gedragen verantwoordelijkheid en voor eindverantwoordelijkheid voor leken: “Een nieuw fenomeen is dat steeds meer priesters rond

hun 65ste vragen geen eindverantwoordelijkheid meer te moeten dragen voor een of meerdere parochies, want de belasting wordt almaar zwaarder. In die parochies zijn evenwel veel leken, vooral vrouwen, heel dienstbaar aanwezig. Maar ze krijgen haast nooit de kans eindverantwoordelijkheid te dragen.” Het resultaat van die brief is niet meer geweest dan een (Franstalige!) antwoord van de toenmalige nuntius waarin staat dat hij het schrijven goed ontvangen had en naar Rome zou doorsturen.

Leidinggevenden

Het pleidooi voor gehuwd priesterschap, voor diaconaat van vrouwen en – waarom ook niet – voor vrouwelijk priesterschap heeft een heel dringend aspect. Leidinggevenden in de kerk (parochie-assistenten, diakens, priesters) zijn overbevraagd en dienen te werken – je moet het toch toegeven – in een verre van gemakkelijke context. Die moeilijke situatie was onderwerp van een recent gesprek onder priesters en diakens. Het was de vrucht van onze bekommernis en van een reële zorg voor elkaar. En er kwam nog een jammerlijke constatacie: omwille van een relatie kunnen zoveel waardevolle priesters niet meer in hun ambt fungeren. Daarbij werd opgemerkt dat er een aantal van hen dat op een (min of meer) clandestiene manier wel doen. Een al bij al toch dubieuze situatie die zou kunnen ophouden te bestaan.

Roeping tot celibaat

Ik behoor niet tot diegenen die geen zin kunnen geven aan een celibatair priesterschap, integendeel. Het kan je vrij maken en een eigen spirituele gedrevenheid geven aan je roeping. Ik behoor tot diegenen die er gelukkig om zijn. Al lijkt het mij steeds duidelijker dat de roeping tot het celibaat het best kadert in een kloosterideaal, waar het thuishoort bij de geloften van armoede en gehoorzaamheid. Ook nu zijn er jongeren die bewust kiezen voor het celibataire priesterschap of voor kloosterleven. Op de dankviering van mijn gouden priesterjubileum had ik het over Jacques Leclercq, die in ons laatste seminariejaar een boek schreef over de spiritualiteit van de seculiere priester, *Le Prêtre devant Dieu et devant les hommes*. In het laatste hoofdstuk, *A longueur de vie*, stelt hij: *“Prendre conscience de ce que c’est d’être prêtre, et puis essayer. Essayons. Chacun ira aussi loin qu’il peut. En tout cas, rien n’est plus beau – Laten we er ons bewust van zijn wat het is priester te zijn, en het vervolgens proberen. Laten we het proberen. Ieder zal zo ver gaan als hij kan. In elk geval is er niets mooiers.”*

Vorm geven aan een samen gedragen verantwoordelijkheid

Een positieve noot is het prachtige en hoopgevende getuigenis onlangs van een leek-coördinator die in een nieuwe pastorale eenheid eindverantwoordelijke is. Een man die de zaak voorzichtig en wijs aanpakt, verzoenend en samenbrengend werkt, die weet met conflicten om te gaan, die probeert iedereen zijn taak en roeping te laten vinden en uit te oefenen en, jawel, vorm te geven aan een samen gedragen verantwoordelijkheid.

Priesters overbodig?

Als jonge adolescent zag ik de film van Jean Delannoy, *Dieu a besoin des hommes*. Gedreven door miserie en honger ontpopten in 1850 de bewoners van *l’île du Sein* zich als plundersaars van wrakken. Daardoor opgeschrikt vertrok hun pastoor wenend naar het continent. Op het eiland was er geen priester meer. Thomas Guorvennec, visser en koster, neemt evenwel zijn plaats in, schopt hen een geweten, leidt de begrafenissen en gaat voor in eucharistie en biecht. Ondertussen stel ik vast dat ook bij ons op bepaalde plaatsen niet-gewijde mannen of vrouwen voorgaan in de broodbreking of dat zij de handen opleggen in een boeteviering. Ja, dan is het priesterprobleem wel opgelost, want dan zijn priesters gewoon overbodig. Mijn vraag daarbij: op basis waarvan eigent iemand zich dat alles toe?

Bio Guido Debonnet is priester in Rumbeke, in het bisdom Brugge.